

Rīgas ilgtspējas portrets

Nākotne, kurā cilvēki un daba var plaukt kopā

2025. gads

Aicinām iepazīties ar Rīgas pirmo ilgtspējas portretu, kas izstrādāts, balstoties virtuļa ekonomikas pieejā!

Šis ir kopsavilkums garākam ziņojumam ([pieejams šeit](#)), kurā virtuļa ekonomikas modelis pirmo reizi tiek piemērots Rīgai, analizējot pilsētas pašreizējo sociālo un ekoloģisko situāciju, pielietojot "dzīvesvietas datu portretu" (angliski: *Data Portrait of Place*). Šis pārskats sniedz ieskatu par to, kā pilsētai klājas šobrīd un kā tā var kļūt par plaukstošu un drošu dzīvesvietu ikvienam nākotnē. **Iedomājieties Rīgu kā vadošo pilsētu vides reģenerācijas, bioloģiskās daudzveidības, sociālā taisnīguma un labklājības jomā!**

Ekonomistes **Keitas Ravortas (Kate Raworth)** izstrādātā virtuļa ekonomikas koncepcija piedāvā jaunu pieeju ilgtspējības un cilvēku labklājības izpratnei. Tā ir ekonomikas sistēma, ar kuras palīdzību mēs varam novērtēt, vai vieta, kurā dzīvojam (mūsu apkaime, pilsēta, reģions, valsts un pat visa pasaule), ļauj veiksmīgi līdzpastāvēt gan cilvēkiem, gan dabai. Tā piedāvā skatījumu par labklājības nozīmi 21. gadsimtā un pēta nostājas un palīdz rast risinājums, ar kuru palīdzību mēs varam sasniegt patiesu labklājību.

Virtuļa ekonomikas pieejas sākumpunkts ir pārorientācija no nebeidzamas iekšzemes kopprodukta (IKP) un izaugsmes uz zplaukumu sociāli un ekoloģiski taisnīgā ietvarā – tā saucamajā "virtuļi".

Kā virtuļa ekonomikas pieeja ir attiecināma uz pilsētām?

Virtuļa ekonomika ir ļoti svarīga pilsētām, jo tā nodrošina **visaptverošu un praktiski īstenojamu pieeju** ilgtspējīgai pilsētu attīstībai. Pilsētas ir galvenie ekonomiskās aktivitātes, resursu patēriņa un inovāciju virzītājspēki, tomēr tās saskaras arī ar **sociālo nevienlīdzību un vides problēmām**, kam nepieciešami steidzami risinājumi. **Pilsētas virtuļa portrets** palīdz pilsētvides politikas veidotājiem, uzņēmumiem un iedzīvotājiem **vizualizēt un novērtēt** pilsētas ietekmi gan vietējā, gan globālā mērogā, nodrošinot, ka attīstība atbilst ekoloģiskajām robežām un sociālajai labklājībai.

Piemērojot **virtuļa** principus Rīgai, ir jāizvērtē, cik veiksmīgi pilsēta atbalsta iedzīvotājus, vienlaikus samazinot kaitējumu ekosistēmām gan vietējā, gan globālā mērogā. Virtuļa sistēmas ietvaros novērtētās kategorijas nav patvaļīgi izvēlētas – to pamatā ir zinātniski pamatota informācija, tostarp Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķi un planētas robežas.

Virtuļi ir uztverams kā konceptuāla forma, ko veido iekšējais un ārējais gredzens un laukums starp tiem

Sociālais pamats (iekšējais gredzens)

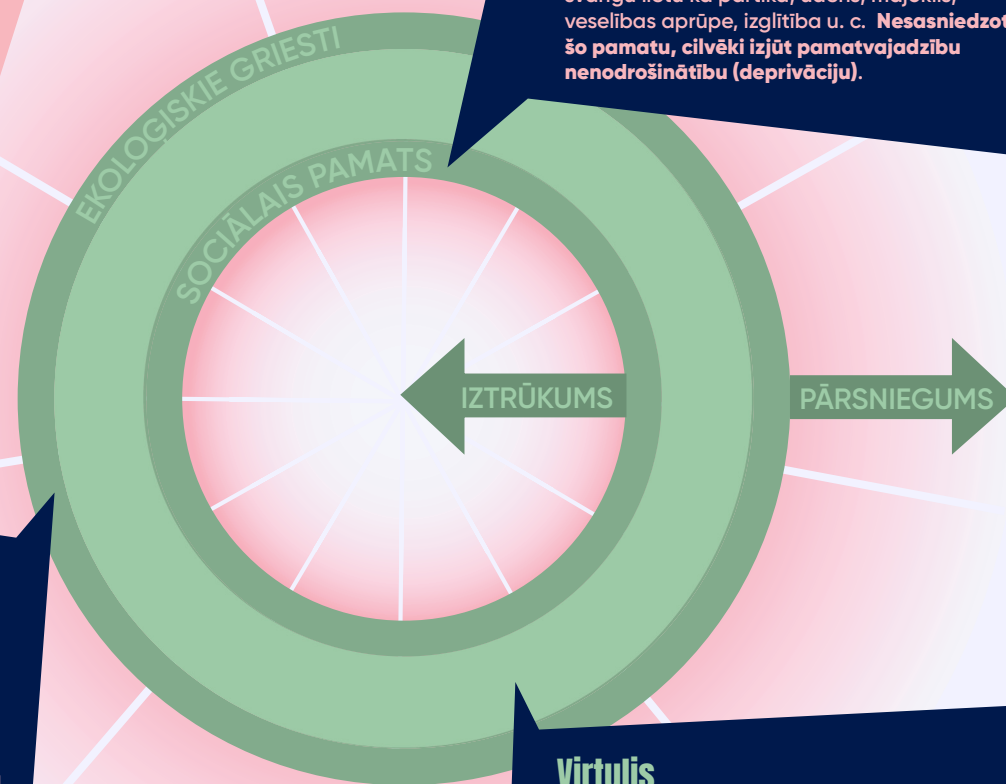
nodrošina, ka nevienam netrūkst tādu dzīvei svarīgu lietu kā pārtika, ūdens, mājoklis, veselības aprūpe, izglītība u. c. **Nesasniedzot šo pamatu, cilvēki izjūt pamatvajadzību nenodrošinātību (deprivāciju).**

Ekoloģiskie griesti (ārējais gredzens)

ietver tādas planētas robežas kā klimata stabilitāte, bioloģiskā daudzveidība, piesārņojuma kontrole un resursu izmantošana. **Šīs robežas pārsniegšana izraisa vides degradāciju: klimata pārmaiņas, gaisa un ūdens piesārņojumu, bioloģiskās daudzveidības samazināšanos utt.**

Virtuļi

Tā ir drošā zona jeb "zaļais koridors", kurā cilvēce var uzturēties, maksimāli palielinot sociālo labklājību un vienlaikus nepārslogojot planētu.

Mūsu Rīga

Latvijas galvaspilsēta Rīga ir dinamiska un vēsturiska pilsēta ar aptuveni 600 000 iedzīvotāju, kuri to padara par vienu no lielākajiem urbānajiem centriem Baltijā. Rīgai kā ekonomikas, kultūras un transporta centram ir būtiska loma Latvijas attīstībā. Tomēr, tāpat kā daudzas mūsdienu pilsētas, arī Rīga saskaras ar aktuālām vides un sociālām problēmām, tostarp ienākumu nevienlīdzību, piesārņojumu, pilsētu siltuma salām un atkarību no resursietilpīga importa. Šie izaicinājumi izvirza svarīgu jautājumu: **Kā Rīga var nodrošināt augstu dzīves kvalitāti saviem iedzīvotājiem, vienlaikus nepārsniedzot planētas robežas?**

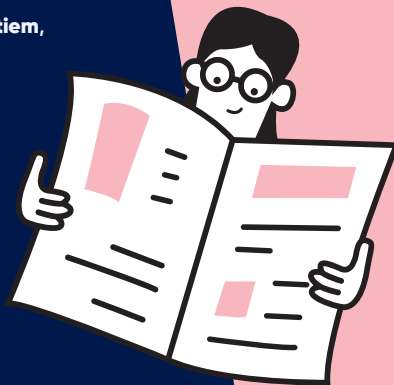
Šajā kopsavilkumā mēs aplūkojam Rīgas **sociālos un ekoloģiskos** rādītājus, vērtējot tos caur **četriem savstarpēji saistītiem kontekstiem**, piedāvājot **visaptverošu skatījumu** uz pilsētas ilgtspējību un globālo ietekmi. Katrā kontekstā ir vairākas kategorijas. Katrai kategorijai tika atlasīti dažādi pamatvajadzību nenodrošinātības vai degradācijas rādītāji. Mēs apkopojām jaunākos pieejamos datus par katru no tiem. Lielākā daļa indikatoru ir par pēdējiem diviem gadiem, aptverot periodu no 2018. līdz 2024. gadam.

Izpētiet šos kontekstus detalizēti, noklikšķinot uz katra no tiem, un uzziniet, kur tie jūs aizvedīs!

Šie četri konteksti ir savstarpēji cieši saistīti. Piemēram:

- Ja Rīga uzlabo vietējo sociālo labklājību, tā var mazināt nevienlīdzību, kas veicina pārmērīgu patēriņu.
- Ja Rīga veicina vietējo ekoloģisko ilgtspēju, tā var samazināt savu globālo ekoloģisko ietekmi, samazinot emisijas un resursu izmantošanu.
- Ētiska patēriņa izvēle Rīgā var uzlabot sociālos apstākļus visā pasaulē, vienlaikus samazinot mežu izciršanu un piesārņojumu pasaulē.

Izmantojot šos četrus kontekstus, Rīga var noteikt **galvenos izaicinājumus un izstrādāt politiku**, kas rada taisnīgāku un ilgtspējīgāku nākotni gan tās iedzīvotājiem, gan planētai.

Virtuāla ekonomikas četri konteksti

Lokāli sociālais konteksts

Vai Rīga ļauj ikvienam šeit esošajam iedzīvotājam uzplaukt? Iztēlojieties pilsētu, kurā ikvienam ir pieejams labs mājoklis, veselības aprūpe, izglītība, darbavietas un stipras kopienas – nevienam nevajadzētu cīnīties ar grūtībām, lai tikai apmierinātu savas pamatvajadzības. Tomēr, ja cilvēki nevar atļauties segt īres maksu, saskaras ar darba vietas nestabilitāti vai tiem trūkst kvalitatīva sabiedriskā transporta, tas liecina par sociālo pamatvajadzību trūkumu.

Lokāli ekoloģiskais konteksts

Vai Rīga ir tikpat dāsna, kā tās tuvējā daba? Iedomājieties pilsētu kā milzīgu dārzu – ja mēs piesārņojam gaisu, pārmērīgi lietojam mēslojumu, izcērtam kokus, nogriežam ziedus un radām pārmērīgi daudz atkritumu, dārzs iznīkst. Saglabājot zaļās zonas, tīru gaisu un veselībai drošu ūdeni, Rīga būs vieta, kur varēs uzplaukt gan cilvēki, gan daba.

Globāli sociālais konteksts

Vai Rīga respektē cilvēku labklājību visā pasaulē? Ja apgērbs, ko valkājam, pārtika, ko ēdam, vai ierīces, ko pērkam, ir ražotas negodīgos darba apstākļos, izmantojot bērnu darbu, vai nedrošās rūpnīcās, tad mūsu izvēle ir saistīta ar slēptu cilvēces maksātu cenu. Taisnīga pilsēta nodrošina, ka tās patēriņš nenotiek uz citu pasaules iedzīvotāju un strādājošo rēķina.

Globāli ekoloģiskais konteksts

Vai Rīga respektē mūsu planētas veselību? Katrs mūsu importētais produkts – gan kafija, gan elektronika, gan koksne – atstāj ietekmi uz vidi. Ja Rīgas patēriņa paradumi veicina mežu izciršanu, klimata pārmaiņas un piesārņojumu citās valstīs, tad mēs izmantojam vairāk nekā savu daļu no Zemes resursiem.

Lokāli

Globāli

Lokāli ekoloģiskais

Vai Rīga ir tikpat dāsna, kā tās tuvējā daba?

Lokāli sociālais

Vai Rīga ļauj ikvienam šeit esošajam iedzīvotājam uzplaukt?

Globāli ekoloģiskais

Vai Rīga respektē mūsu planētas veselību?

Globāli sociālais

Vai Rīga respektē cilvēku labklājību visā pasaulē?

Ekoloģiskie griesti

Sociālais pamats

Rīgas lokāli sociālais konteksts

Vispirms aplūkosim, cik labi Rīga apmierina tās iedzīvotāju sociālās vajadzības. Lai noskaidrotu, vai cilvēki Rīgā spēj dzīvot labklājībā, mēs novērtējam piecpadsmit dažādas kategorijas, tostarp darba iespējas, veselības aprūpi, mājokli un transportu. Aplūkojiet visas kategorijas turpmāk!

Pārtika

Vai iedzīvotāji var atļauties pienācīgu un daudzveidīgu uzturu?

Ūdens

Vai iedzīvotājiem ir pieejams tīrs ūdens ikdienas vajadzībām?

Izglītība

Vai iedzīvotājiem ir piekļuve pamatzīdītībai?

Veselība

Vai iedzīvotājiem ir pieejama primārā veselības aprūpe un iespēja saglabāt labu veselību?

Mājoklis

Vai iedzīvotājiem ir pieejami mājokļi un pienācīgi dzīves apstākļi?

Mobilitāte

Vai iedzīvotāji var viegli piekļūt sabiedriskajam transportam, pārvietoties ar kājām un izbaudīt drošu transporta vidi?

Enerģija

Vai iedzīvotāji var atļauties enerģiju savām ikdienas vajadzībām?

Ienākumi un darbs

Vai visiem iedzīvotājiem ir iespējas atrast darbu un vai viņi var atļauties pamata dzīves līmeni?

Savienojamība

Vai iedzīvotājiem ir piekļuve internetam un prasmes to izmantot?

Miers un tiesiskums

Vai katrs iedzīvotājs var justies droši savās mājās un apkaimēs?

Sociālais taisnīgums

Vai Rīgas iedzīvotāji izjūt sociāli taisnīgu un vienlīdzīgu vidi?

Kultūra

Vai kultūras pasākumi ir pieejami visiem Rīgas iedzīvotājiem?

Kopiena

Vai iedzīvotāji var apmierināt savas sociālās pamatvajadzības?

Vienlīdzība dažādībā

Vai visi iedzīvotāji var piekļūt pakalpojumiem un saņemt vienlīdzīgu attieksmi, neatkarīgi no viņu etniskās, sociālās, reliģiskās izcelsmes, invaliditātes vai seksuālās orientācijas?

Politiskā balss

Vai visi balsstiesīgie vēlētāji var aktīvi piedalīties Rīgas politiskajā dzīvē?

Uzlabota dzīves kvalitāte

Rīga ir apņēmusies uzlabot iedzīvotāju labklājību, izmantojot stratēģisko plānošanu, kas saskaņota ar **Ilgspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030. gadam un Attīstības programmu 2022.–2027. gadam**.

Labāka mājokļu pieejamība – Mājokļu politikas pamatnostādņu 2024.–2030. gadam mērķis ir palielināt mājokļu pieejamību un cenu pieejamību.

Viedpilsētas inovācijas – līdz 2025. gadam Rīga pabeigs **Viedpilsētas** vadlīniju izstrādi, uzlabojot digitālo pārvaldību un publiskos pakalpojumus.

Spēcīgāka izglītības ekosistēma – Izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2024.–2028. gadam, veicinās mūžizglītību un augstas kvalitātes izglītību.

Virtuālā ekonomikas pieeja

Rīgas lokāli sociālais konteksts

Tabulā turpmāk ir atspoguļoti Rīgas rādītāji visās lokāli sociālajās kategorijās. Katrai kategorijai ir savi rādītāji, kas sniedz ieskatu kopējā situācijā. Lai iepazītos ar padziļinātu katra rādītāja analīzi, skatiet pilno ziņojumu.

Lai aplūkotu pārējos kontekstus, ritiniet lejup vai atgriezieties trešajā lapā!

0. Nulles 1. Gandrīz nulles 2. Vidējs 3. Augsts 4. Ārkārtas

Nenodrošinātības | degradācijas līmenis

1

Savienojamība

Piekluve internetam

2024. gadā 95,8% mājsaimniecību bija piekluve internetam, kas norāda uz gandrīz vispārēju savienojamību.

Digitālās prasmes

2023. gadā 2,65% Latvijas iedzīvotāju nebija digitālo prasmju, kas liecina par augstu digitālo lasītprasmi.

0

Kultūra

2024. gadā 98% Rīgas iedzīvotāju apmeklēja vismaz vienu kultūras pasākumu, kas norāda uz augstu iesaistīšanos kultūras dzīvē.

Kopiena

2023. gadā 11,36% iedzīvotāju ziņoja par biežu vienotības sajūtu, kas ir zemāks rādītājs nekā vidēji Eiropā – 14%.

2

Pārtika

2023. gadā 7,6% Rīgas iedzīvotāju nevarēja atļauties maltīti ar gaļu vai zivīm katru otro dienu, kas norāda uz finansiālām grūtībām un pārtikas nodrošinājuma trūkumu.

Politiskā balss

2024. gadā tikai 34% iedzīvotāju jutās iesaistīti vietējo lēmumu pieņemšanā, kas liecina par ļoti zemu līdzdalības līmeni.

3

Mājoklis

Pieejamība

2024. gadā tikai 46% iedzīvotāju pozitīvi novērtēja mājokļu pieejamību, kas liecina par plašām grūtībām atrast mājokli.

Kvalitāte

2023. gadā 22% mājsaimniecību ziņoja par neapmierinošiem mājokļa apstākļiem, kas norāda uz būtiskām mājokļu kvalitātes problēmām.

3

Veselība

Paredzamais dzīves ilgums

2022. gadā Rīgā paredzamais dzīves ilgums bija 75 gadi, kas ir zemāks par ES vidējo rādītāju (81 gads), liecinot par nopietnām veselības problēmām.

Primārās aprūpes pieejamība

2024. gadā tikai 64% iedzīvotāju pozitīvi novērtēja primārās veselības aprūpes pieejamību, kas liecina par pieejamības problēmām.

0

Ūdens

Ūdens padeve

2023. gadā 97% Rīgas iedzīvotāju mājokļu bija pieslēgti centralizētajai ūdensapgādei, tuvojoties pilnam pārklājumam.

Kanalizācija

2023. gadā 96% iedzīvotāju mājokļu bija pieslēgti centralizētajai kanalizācijas sistēmai, nodrošinot gandrīz pilnīgu pieklūvi kanalizācijas pakalpojumiem.

3

Sociālais taisnīgums

Ienākumu nevienlīdzība

2022. gadā Rīgā Džini koeficients bija 0,33, kas ir viens no augstākajiem ES, uzsverot ekonomisko nevienlīdzību. Tas novērtē ienākumu vai bagātības sadalījumu sabiedrībā, kā arī norāda uz pastāvošo nevienlīdzību.

Korupcijas uztvere

2023. gadā Latvija Korupcijas uztveres indeksā ieguva 60 punktus no 100, kas norāda uz ievērojamu korupcijas līmeni.

2

Enerģija

Apkures pieejamība

2023. gadā 8,4% Rīgas iedzīvotāju nevarēja atļauties pienācīgu apkuri, kas liecina par enerģētisko pamatvajadzību nenodrošinātību.

Enerģētiskā nabadzība

2023. gadā 9,2% Rīgas iedzīvotāju saskārās ar enerģētisko nabadzību, pārsniedzot pamatvajadzību nenodrošinātības sliekšni.

2

Ilenākumi un darbs

Nabadzības risks

2022. gadā 7,8% Rīgas iedzīvotāju bija zem minimālā ienākumu līmeņa, kas norāda uz finansiālo nedrošību.

Bezdarbs

2023. gadā bezdarba līmenis Rīgā bija 4,2%, norādot uz augstu nodarbinātības līmeni.

Nabadzība un sociālā atstumtība

2023. gadā nabadzības un sociālās atstumtības riskam bija pakļauti 25,6% Latvijas iedzīvotāju, kas par 4,2 procentpunktiem pārsniedza ES vidējo rādītāju.

3

Mobilitāte

Sabiedriskais transports

2024. gadā 83% iedzīvotāju pozitīvi novērtēja sabiedriskā transporta pieejamību, kas norāda uz labi funkcionējošu sistēmu.

Gājēju infrastruktūra

2024. gadā tikai 61% iedzīvotāju pozitīvi novērtēja gājēju infrastruktūru, kas liecina par problēmām, kas saistītas ar pārvietošanās iespējām.

Ceļu drošība

2020. gadā Latvijā bija otrs augstākais ceļu satiksmes negadījumos bojāgājušo skaits ES – 73 bojāgājušie uz vienu miljonu, kas liecina par nopietnām drošības problēmām.

1

Izglītība

Izglītības priekšlaicīgas pamešanas rādītājs

2023. gadā 5% 9. klases absolventu saņēma tikai sertifikātu, kas ir salīdzinoši labs rādītājs.

Minimālais izglītības līmenis

2023. gadā tikai 2% iedzīvotājiem vecumā no 15 gadiem un vecākiem ir pamata izglītības līmenis, ka nozīmē, ka lielākais vairums ir turpinājuši izglītību.

Skolu pieejamība

2024. gadā 72% iedzīvotāju pašvaldības izglītības pieejamību novērtēja pozitīvi, norādot, ka pieejamība ir virs pamatvajadzību nenodrošinātības sliekšņa.

3

Vienlīdzība dažādībā

Iekļaujošums

2023. gadā vairāk nekā 29% iedzīvotāju uzskatīja, ka Rīga nav pretimnākoša rasu minoritātēm, LGBTQ+ personām un imigrantiem, kas atspoguļo problēmas ar sabiedrības iekļaujošo attieksmi.

Mājokļu pieejamība

2024. gadā tikai 38% respondentu pozitīvi novērtēja mājokļu pieejamību (lifti, uzbrauktuves utt.), kas liecina par būtiskiem trūkumiem.

Dzimumu līdztiesība

2024. gadā Latvija Dzimumu līdztiesības indeksā ieguva 62,6 punktus, kas ir zem ES vidējā rādītāja (71 punkts).

2

Miers un tiesiskums

Bažas par drošību

2023. gadā tikai 12% respondentu bija bažas par drošību, kas liecina, ka neliela daļa iedzīvotāju jūtas nedroši.

Drošība apkaimē

2024. gadā 76% iedzīvotāju pozitīvi novērtēja drošību apkaimē.

Drošība mājās

2024. gadā 84% iedzīvotāju pozitīvi novērtēja savu mājokļa drošību, norādot uz spēcīgu personiskās drošības sajūtu.

Rīgas lokāli ekoloģiskais konteksts

Otrais konteksts jautā: **vai Rīga var būt tikpat dāsna kā tās apkārtējā daba?**
Lai noskaidrotu, vai pilsētas ekosistēmu pakalpojumi nav apdraudēti, mēs izpētījām astoņas dažādas kategorijas, tostarp gaisa attīrīšanu, temperatūras regulēšanu, augsnes veselību un bioloģisko daudzveidību. Aplūkojiet tās zemāk!

Gaisa piesārņojuma risināšana

Vai Rīgā tiek uzturēta laba gaisa kvalitāte un nav ievērojama gaisa piesārņojuma?

Zaļākas pilsētas veidošana

Rīga par prioritāti izvirza ilgtspēju, īstenojot politiku, kas stiprina noturību pret klimata pārmaiņām un paplašina zaļo infrastruktūru.

Energoefektivitāte un rīcība klimata jomā – Rīgas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāna 2022.–2030. gadam mērķis ir samazināt enerģijas patēriņu, pielāgoties klimata pārmaiņām un mazināt enerģētisko nabadzību.

Pilsētas apzaļumošana veselīgākai videi – topošajā Rīgas pilsētvides zaļināšanas plānā 2027.–2031. gadam galvenā uzmanība tiek pievērsta:

- Ūdens plūdu novēršanai;
- Karstumsalu efekta mazināšanai;
- Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un atjaunošanai;
- Zaļās infrastruktūras pieejamības nodrošināšanai pilsētas iedzīvotājiem.

Oglekļa uztveršana un uzglabāšana

Vai Rīga kompensē savas siltumnīcefekta gāzu emisijas?

Bioloģiskās daudzveidības veicināšana

Vai Rīgā var uzplaukt bioloģiskā daudzveidība?

Ūdens cikla nodrošināšana

Vai Rīga efektīvi apsaimnieko ūdeni, novēršot plūdus un nodrošinot tīru ūdens kvalitāti?

Labklājības veicināšana

Vai Rīgā ir nodrošināta labklājību veicinoša vide, uzturot labu ielu tīrību un samazinot troksni?

Augšnes veidošana un aizsargāšana

Vai Rīga saglabā augstu augsnes kvalitāti un kontrolē eroziju?

Enerģijas iegūšana

Vai Rīga enerģijas ražošanā izmanto un ražo tīru enerģiju?

Temperatūras regulēšana

Vai Rīga efektīvi regulē temperatūru un spēj pielāgoties ekstremālam karstumam?

Virtuāla ekonomikas pieeja

Rīgas lokāli ekoloģiskais konteksts

Tabulā turpmāk ir atspoguļoti Rīgas rādītāji visās lokāli ekoloģiskajās kategorijās. Katrai kategorijai ir savi rādītāji, kas sniedz ieskatu kopējā situācijā. Lai iepazītos ar padziļinātu katra rādītāja analīzi, skatiet pilno ziņojumu.

Lai aplūkotu pārējos kontekstus, ritiniet lejup vai atgriezieties trešajā lapā!

0. Nulles

1. Gandrīz nulles

2. Vidējs

3. Augsts

4. Ārkārtas

Nenodrošātības | degradācijas līmenis

3

Augsnes veidošana un aizsargāšana

Augsnes kvalitāte

2023. gadā augsnes kvalitāte Rīgā bija 36,1% no atsaucis līmeņa, kas liecina par būtisku degradāciju.

Erozijas regulējums

2023. gadā erozijas regulējums Rīgā bija 43,1% no atsaucis līmeņa, kas ir zemāks par robežvērtību un liecina par ievērojamu degradāciju.

2

Ūdens cikla nodrošināšana

Ūdens līmeņa kontrole

2023. gadā ūdens daudzuma kontrole Rīgā bija 49,8% no atsaucis līmeņa, kas, noapaļojot uz augšu, atbilst robežvērtībai, liecinot par minimālu degradāciju. Šis rādītājs novērtē „ekosistēmas spēju pārvaldīt vētras uzplūdus”.

Ūdens kvalitāte

2023. gadā 2 no 14 monitorētajām ūdenstilpēm Rīgā bija vērojama slikta ekoloģiskā kvalitāte, kas liecina par ūdens degradāciju.

4

Oglekļa uzglabāšana

Oglekļa dioksīda uztveršana meža zemēs

2020. gadā Rīgas meži absorbēja tikai 1,85% no kopējām CO₂ emisijām, kas liecina par ārkārtīgi zemu spēju kompensēt radušās siltumnīcefekta gāzu emisijas.

Oglekļa dioksīda uztveršana un uzglabāšana

2023. gadā oglekļa uztveršana uzglabāšana Rīgā bija 44,6% no atsaucis līmeņa, kas ir zemāks par 50% robežvērtību, bet tuvu tai, kas norāda uz mērenu degradāciju.

2

Temperatūras regulēšana

Ievainojamība pret ekstremālu karstumu

2022.–2030. gadā pašvaldības eksperti uzskatīja, ka Rīgas ievainojamība pret ekstremāla karstuma parādībām ir „zema”, kas nozīmē, ka nav novēroti būtiski materiālie vai nemateriālie zaudējumi.

Gaisa temperatūras regulēšana

2023. gadā gaisa temperatūras regulēšana Rīgā bija 41% no atsaucis līmeņa, kas ir zem robežvērtības, norādot uz mērenu degradāciju un iespējamiem riskiem nākotnē.

1

Gaisa piesārņojuma risināšana

NO₂ koncentrācija

2023. gadā gada vidējā NO₂ koncentrācija visās trīs Rīgas monitoringa stacijās saglabājās zem augšējās robežas 32 µg/m³, nerādot būtiskas izmaiņas salīdzinājumā ar 2022. gadu un saglabājoties ievērojami zem 40 µg/m³ robežvērtības, kas apdraud cilvēku veselību.

PM10 piesārņojums

2023. gadā pieļaujamā PM10 piesārņojuma robežvērtība tika pārsniegta 14 dienās, kas ir mazāk nekā iepriekšējos gados un nepārsniedz likumos noteikto dienu skaitu.

3

Enerģijas ievēro

2020. gadā 95,76% elektroenerģijas Rīgā tika saražoti no fosilās gāzes un tikai 0,05% no saules enerģijas. Tomēr līdz 2023. gadam saules enerģijas patēriņš pieauga vairāk nekā 15 reizes, kas liecina par pozitīvām pārmaiņām, tomēr joprojām saglabājas liela atkarība no fosilā kurināmā.

0

Labklājības veicināšana

Tīrība apkaimēs

2024. gadā 73% rīdzinieku savas apkaimes tīrību vērtēja pozitīvi, kas norāda, ka būtisku higiēnas problēmu nav.

Trokšņa līmenis

2024. gadā 74% iedzīvotāju pozitīvi vērtēja dienas trokšņa līmeni un 76% nakts trokšņa līmeni, kas liecina, ka nav būtisku trokšņa piesārņojuma problēmu.

2

Bioloģiskās daudzveidības veicināšana

Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana

2023. gadā bioloģiskās daudzveidības uzturēšana Rīgā tika novērtēta ar 48,4% no atsaucis līmeņa, kas ir nedaudz zem 50% robežvērtības, norādot uz nelielu degradāciju.

Apputeksnētāji

2023. gadā Rīgā apputeksnētāju ietekme bija 41,1% no atsaucis līmeņa, kas norāda uz degradāciju un potenciālu risku pilsētas bioloģiskajai daudzveidībai.

Ekoloģiskās barības ķēdes

2023. gadā barības ķēžu nodrošinājums Rīgā bija 44,8% no atsaucis līmeņa, kas norāda uz mērenu ekoloģisko barības ķēžu degradāciju.

Rīgas globāli sociālais konteksts

Mēs dzīvojam savstarpēji saistītā pasaulē, kurā mūsu vietēja mēroga rīcība var ietekmēt cilvēku labklājību visā pasaulē. Piemēram, **vai esat kādreiz aizdomājušies, kas izgatavoja jūsu apavus?** Lai izpētītu Rīgas ietekmi uz kopienām visā pasaulē, mēs aplūkojam trešo kontekstu un analizējam divpadsmit dažādas globāli sociālās kategorijas, sākot no globālās izglītības un bērnu nodarbinātības (kas izriet no preču patēriņa) līdz politisko konfliktu saasināšanai, importējot preces no agresoru valstīm. Aplūkojiet visas kategorijas turpmāk!

Ūdens

Vai Rīga ietekmē globālos ūdens resursus un veicina ūdens piesārņojumu?

Enerģija

Vai Rīga veicina energoapgādes drošību apkārtējos reģionos un pasaulē?

Mājoklis

Vai Rīgas patēriņa modeļi kavē mājokļu pieejamību pasaulē?

Sociālais taisnīgums

Vai Rīga ar korupcijas palīdzību veicina nevienlīdzīgu bagātību sadali citās valstīs?

Miers un tiesiskums

Vai Rīga saasina globālos konfliktus?

Ienākumi un darbs

Vai Rīgas patēriņa modeļi balstās uz strādnieku ekspluatāciju citviet pasaulē?

Vienlīdzība dažādībā

Vai Rīga veicina sievietu diskrimināciju?

Kopiena un tīkli

Vai Rīga ar patēriņa modeļiem apdraud kopienu pastāvēšanu?

Politiskā balss

Vai Rīgas patēriņš netieši veicina strādnieku politisko tiesību, balss un brīvību apspiešanu citviet pasaulē?

Veselība

Vai Rīgas patēriņš ietekmē veselības aprūpi citviet pasaulē?

Pārtika

Vai Rīga dod ieguldījumu globālās pārtikas nodrošinātības uzturēšanā?

Izglītība

Vai Rīgas patēriņš kavē bērnu izglītību citviet pasaulē?

Ilgtermiņa veicināšana ārpus Rīgas

Rīga ievēro starptautiskos ilgtermiņa mērķus un labāko praksi.

Atkritumu apsaimniekošanas attīstība – valsts un reģionālās politikas mērķis ir:

- Samazināt atkritumu daudzumu un uzlabot šķirošanu;
- Uzlabot bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādi;
- Veicināt aprites ekonomikas principus, lai samazinātu resursu izmantošanu.

Pārvaldības un pārredzamības stiprināšana – Korupcijas novēršanas un apkarošanas rīcības plāns 2023.–2025. gadam, ko atzinīgi novērtējusi ESAO, un **Rīgas pašvaldības Pretkorupcijas stratēģija 2022.–2025. gadam** stiprina ētisku pārvaldību.

Pieskaņošanās ES klimata mērķiem – Rīga paaugstina energoefektivitāti, paplašina atjaunojamo energoresursu izmantošanu un īsteno ilgtspējīgu pilsētvides politiku.

Doughnut Economics Approach

Rīgas globāli sociālais konteksts

Tabulā turpmāk ir atspoguļoti Rīgas rādītāji visās lokāli sociālajās kategorijās. Katrai kategorijai ir savi rādītāji, kas sniedz ieskatu kopējā situācijā. Lai iepazītos ar padziļinātu katra rādītāja analīzi, skatiet pilno ziņojumu.

Lai aplūkotu pārējos kontekstus, ritiniet lejup vai atgriezieties trešajā lapā!!

0. Nulles

1. Gandrīz nulles

2. Vidējs

3. Augsts

4. Ārkārtas

Nenodrošinātības | degradācijas līmenis

4

Pārtika

Pārtikas atkritumi

2024. gadā vidējais Rīgas iedzīvotājs radīja 52 kg pārtikas atkritumu gadā, ievērojami pārsniedzot ilgtspējas robežu un uzsverot būtisku vietējo atbildību par pārtikas nodrošinājumu pasaulē.

Pārtikas patēriņa ekoloģiskā pēda

2024. gadā Rīgas pārtikas apgādei bija nepieciešama aptuveni 42 reizes lielāka platība nekā pilsētas aizņemtā platība, kas liecina par neilgtspējīgu ietekmi uz pasaules resursiem.

2

Miers un tiesiskums

Latvijas imports no Krievijas un Baltkrievijas 2024. gadā samazinājās par 77% salīdzinājumā ar 2021. gadu, taču Latvija netieši iesaistās globālajos konfliktos, eksportējot militāro ekipējumu.

4

Mājoklis

Tiek lēsts, ka 2024. gadā klimata pārmaiņu radīto seku dēļ, kas saistītas ar Rīgas radītajām emisijām, bēgļu gaitās tika spiesti doties aptuveni 2600 cilvēku, bet pilsētā uzņemto bēgļu skaits joprojām nav zināms, tādējādi uzsverot būtisku humāno problēmu.

3

Ūdens

2023. gadā 11,75% no Latvijas kopējā importa veidoja ūdensietilpīgas preces no valstīm ārpus Eiropas ar augstu ūdens patēriņu, pārsniedzot 10% robežvērtību un veicinot saldūdens izsīkšanu pasaulē.

4

Izglītība

Tiek lēsts, ka 2023. gadā aptuveni 15 000 bērnu strādāja globālajās piegādes ķēdēs, kas nodrošina Rīgā balstītu patēriņu, kas norāda uz būtisku ētisku un cilvēktiesību problēmu.

2

Ienākumi un darbs

2022. gadā 71% Latvijas skolēnu bija gatavi iegādāties godīgas tirdzniecības produktus, kas liecina par vēlmi atbalstīt atbildīgu patēriņu. 2023. gadā 12,6% no Latvijas tekstilizstrādājumu importa bija no augsta riska darba ņēmēju ekspluatācijas valstīm.

1

Enerģija

Neraugoties uz Krievijas fosilā kurināmā importa aizliegumiem 2022. gadā, Latvija 2023. gadā joprojām importēja Krievijas energoresursus 176 miljonu eiro vērtībā, kas liecina par pastāvīgu atkarību no ģeopolitiski nestabiliem avotiem.

4

Veselība

Tiek lēsts, ka 2023. gadā bija 326 priekšlaicīgas nāves gadījumi augsta piesārņojuma līmeņa dēļ, kas saistīts ar patēriņa piegādes ķēdēm, no kurām ir atkarīga Rīga.

4

Politiskā balss

2023. gadā 26,8% Latvijas importa bija no valstīm ar satraucošu Globālo tiesību indeksa rādītāju.

2

Sociālais taisnīgums

2023. gadā tikai 0,03% no Latvijas importa bija no pasaules korumpētākajām valstīm.

2

Vienlīdzība dažādībā

2023. gadā 13,6% no Latvijas tekstilizstrādājumu un apavu importa nāca no Āzijas valstīm, kas liecina par mērenu saistību ar ātro modi un potenciālu sieviešu ekspluatāciju.

1

Kopiena un tīkli

2023. gadā tikai 1,8% no Latvijas importa pēc svara bija no valstīm ar augstiem kolektīvo sūdzību rādītājiem.

Rīgas globāli ekoloģiskais konteksts

Mūsu Zeme ir mūsu vienīgās mājas. Bezatbildīgi lielā dabas resursu patēriņa, zemes pārveidošanas, būvniecības un sintētisko ķīmisko vielu izstrādes dēļ cilvēki ir degradējuši lielu daļu dabisko ekosistēmu, paātrinājuši globālo sasilšanu un veicinājuši bioloģiskās daudzveidības samazināšanos. Pasaules pārticīgākās valstis (it īpaši Eiropā un Ziemeļamerikā) ir visvairāk atbildīgas par mūsu planētas veselības pasliktināšanos, galvenokārt vēsturisko emisiju un pašreizējā lielā patēriņa uz vienu iedzīvotāju dēļ. Kā šajā jomā veicās Rīgai? Turpmāk varat izpētīt deviņas kategorijas, piemēram, klimata pārmaiņas, pārmērīga mēslojuma lietošana un citas, lai izprastu Rīgas patēriņa un ražošanas ietekmi uz mūsu planētu.

Rīgas klimata apņemšanās

Rīga ir izvirzījusi ambiciozus mērķus oglekļa dioksīda emisiju samazināšanai un klimata neitralitātei.

Klimatneitralitātes apņemšanās – Kopš 2008. gada Rīga ir Eiropas Pilsētas mēru pakta dalībniece, un tās mērķis ir:

- līdz 2030. gadam samazināt CO₂ emisijas par 40% (salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni);
- Sasniegt pilnīgu klimata neitralitāti līdz 2050. gadam.

Tīra enerģija un emisiju samazināšana – Ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plānā 2022.–2030. gadam ir izklāstīti 112 pasākumi, kuru mērķis ir:

- 1289 GWh enerģijas ietaupījums;
- 1350 GWh atjaunojamās enerģijas;
- par 509 000 tonnu mazāk CO₂.

Ilgtspējīga pašvaldības darbība – galvenie pasākumi ietver:

- 100% atjaunīgo enerģiju sabiedriskajās ēkās;
- Efektīvāku infrastruktūru un ielu apgaismojumu;
- Zaļāku pašvaldības transportu.

Atkritumu samazināšana līdz minimumam un aprites principa ieviešana – Viduslatvijas reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns 2024.–2028. gadam atbalsta:

- Gudrākas atkritumu savākšanas sistēmas;
- Preventīvas iniciatīvas, piemēram, apmaiņas centrus un kompostēšanu mājās.

Gaisa piesārņojums

Vai Rīgas patēriņš palielina gaisa piesārņojuma līmeni visā pasaulē?

Ozona slāņa noārdīšanās

Vai Rīga paātrina ozona slāņa noārdīšanos?

Klimata pārmaiņas

Kādā mērā Rīga veicina globālo sasilšanu?

Okeāna paskābināšanās

Vai Rīga veicina okeānu paskābināšanās paātrināšanos?

Bioloģiskās daudzveidības izzušana

Vai Rīga apdraud vai izraisa vietējo savvaļas dzīvnieku un augu sugu izmiršanu?

Pārmērīga mēslojuma lietošana

Vai Rīga ir atkarīga no lauksaimniecības, kurā tiek izmantoti pārmērīgi daudz mēslošanas līdzekļu?

Zemes pārveidošana

Vai Rīga pārsniedz Zemes bioloģisko kapacitāti, patērējot resursus, ieskaitot zemes pārveidošanu?

Ķīmiskais piesārņojums

Vai Rīga ar savu atkritumu apsaimniekošanas praksi veicina ķīmisko piesārņojumu?

Saldūdens izsmelšana

Vai Rīgas iedzīvotāju patēriņa paradumi rada pārmērīgu saldūdens izsmelšanu?

Virtnija ekonomikas pieeja

Rīgas globāli ekoloģiskais konteksts

Tabulā turpmāk ir atspoguļoti Rīgas rādītāji visās globālajās vides kategorijās. Katrai kategorijai ir savi rādītāji, kas sniedz ieskatu kopējā situācijā. Lai iepazītos ar padziļinātu katra rādītāja analīzi, skatiet pilno ziņojumu.

Lai aplūkotu pārējos kontekstus, ritiniet lejup vai atgriezieties trešajā lapā!

0. Nulles

1. Gandrīz nulles

2. Vidējs

3. Augsts

4. Ārkārtas

Nenodrošinātības | degradācijas līmenis

4

Klimata pārmaiņas

2022. gadā Latvijā siltumnīcefekta gāzu emisijas uz vienu iedzīvotāju bija 7,8 tonnas CO₂ ekvivalenta, pārsniedzot salīdzinoši drošo 7,1 tonnas oglekļa dioksīda emisiju budžetu, kas nozīmē steidzamu nepieciešamību pēc patēriņa mazināšana un enerģijas veidu nomaiņas. Šīs emisijas tiešā veidā veicina globālo sasilšanu.

4

Okeāna paskābināšanās

2022. gadā Latvijā siltumnīcefekta gāzu emisijas uz vienu iedzīvotāju bija 7,8 tonnas CO₂ ekvivalenta, pārsniedzot salīdzinoši drošo 7,1 tonnas oglekļa dioksīda emisiju budžetu, kas nozīmē steidzamu nepieciešamību pēc patēriņa mazināšanas un enerģijas veidu nomaiņas. Šīs emisijas kalpo kā aptuveni rādītājs ietekmei uz okeānu paskābināšanos (jo CO₂ ir galvenā gāze, kas ietekmē okeānu pH izmaiņas).

1

Ozona slāņa noārdīšanās

Ražošanas ietekme

2023. gadā Latvija saražoja 0 tonnu HFC, I un II klases ozona slāni noārdošo vielu, neliecinot par degradāciju.

ES aukstumnesēju imports

2023. gadā ES importēja 1306 metriskās tonnas aukstumnesējus saturošu ierīču.

3

Saldūdens izsmelšana

2023. gadā 11,75% no Latvijas kopējā importa veidoja ūdensietilpīgas preces no valstīm ārpus Eiropas, pārsniedzot 10% robežvērtību un veicinot saldūdens izsīkšanu pasaulē.

3

Bioloģiskās daudzveidības izzušana

2021. gadā 13,8% novērtēto sugu Latvijā bija slikts aizsardzības statuss, kas liecina par bioloģiskās daudzveidības samazināšanos, neraugoties uz labākiem rādītājiem nekā vidēji ES.

1

Gaisa piesārņojums

2023. gadā tikai 2,1% no Latvijas rūpniecības preču importa bija no valstīm ar vislielāko gaisa piesārņojumu.

4

Zemes pārveidošana

Zemes izmantošana

2024. gadā Latvijas ekoloģiskā pēda bija 13,5 miljoni hektāru, kas pārsniedz valsts platību un liecina par nopietnu degradāciju.

Globāls salīdzinājums

2022. gadā būtu vajadzīgas četras planētas Zemes, ja visi patērētu resursus kā vidējais latvietis, kas liecina par pārmērīgu resursu izmantošanu.

1

Kīmiskais piesārņojums

Plastmasas atkritumi globāli

2023. gadā tikai 4,52% no Latvijas eksportētajiem plastmasas atkritumiem nonāca Āzijā vai Āfrikā, saglabājoties zem 5% degradācijas sliekšņa.

Baterijas un akumulatori

2023. gadā Latvija eksportēja 0,48% no kopējā atkritumu apjoma bateriju un akumulatoru veidā, kas liecina, ka būtiska degradācija nav novērojama.

Bīstamie atkritumi

2022. gadā uz Āziju vai Āfriku, visticamāk, tika eksportēti mazāk nekā 5% no Latvijas bīstamajiem atkritumiem, tomēr neskaidrību rada slēptā tirdzniecība.

3

Pārmērīga mēslojuma izmantošana

Slāpeklis

2024. gadā Latvijas ilgtspējīgas slāpekļa pārvaldības indekss bija 60,3, kas ir zem drošās robežvērtības un liecina par degradāciju.

Fosfors

2024. gadā Latvijas fosfora pārpalikuma rādītājs bija 52,3 punkti, ierindojo to 97. vietā pasaulē un norādot uz degradāciju.

Apvienojot visus kontekstus vienotā skatījumā, mēs beidzot varam ieraudzīt kopainu.

Ārkārtas pamatvajadzību nenodrošinātība / degradācijas

Dzīvībai bīstama pamatvajadzību nenodrošinātība un cilvēktiesību pārkāpumi/kritiska ekoloģiska degradācija un ekosistēmu sabrukums

Augsta pamatvajadzību nenodrošinātība / degradācija

Būtiski trūkumi lielas iedzīvotāju daļas pamatvajadzību apmierināšanā/smaga ekoloģiskā degradācija

Vidēja pamatvajadzību nenodrošinātība / degradācija

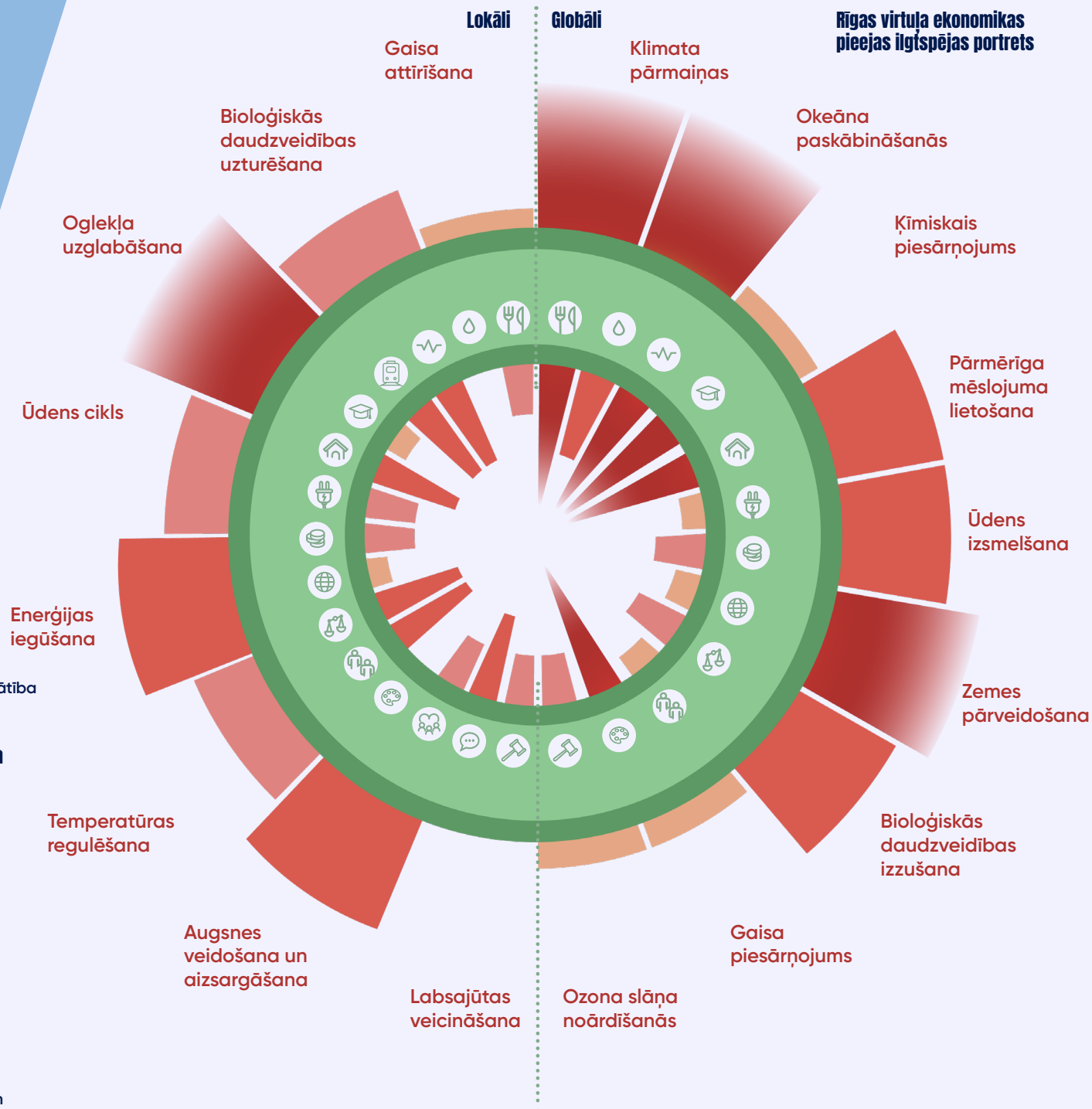
Problēmas, kas saistītas ar daļas iedzīvotāju pamatvajadzību apmierināšanu/gadījuma rakstura un vidējas ietekmes ekoloģiskās degradācijas

Gandrīz nulles līmeņa pamatvajadzību nenodrošinātība / degradācija

Dažu indivīdu pamatvajadzību nenodrošinātība un nevienlīdzība/reti sastopamas un nelielas ekoloģiskās degradācijas

Nulles līmeņa pamatvajadzību nenodrošinātība / degradācija

Vispārējā piekļuve pamatpakalpojumiem un pamatvajadzībām/cilvēciskām darbībām, ievērojot ekoloģiskos ierobežojumus

Būtiskākie secinājumi

Rīgas virtuļa ekonomikas pieejas ilgtspējas portretā redzams, ka **vairāk nekā pusē kontekstu ir pārsniegti gan cilvēciskie, gan ekoloģiskie sliekšņi, norādot uz nopietnām ilgtspējas problēmām.**

Mēs saskaramies ar ārkārtas situāciju vairākās globāli ekoloģiskajās jomās, piemēram:

- Klimata pārmaiņas
- Bioloģiskās daudzveidības izzušana
- Zemes pārveidošana

kas ir slēptās sekas tam, ka mēs izmantojam resursus neilgtspējīgi.

Kopumā lielākā daļa negatīvās ietekmes vērojama tieši globālajā kontekstā.

Lokālajā kontekstā ir arī vairākas kategorijas, kas norāda uz negatīvu ietekmi un neizmanto tu Rīgas potenciālu, piemēram:

- Oglekļa uzglabāšana
- Vietējā enerģijas ieguve
- Augsnes aizsardzība

Tāpat tiek nopietni ierobežotas arī globāli sociālās vajadzības. Diemžēl Rīgas patēriņš apdraud cilvēku dzīves pamataspektus visā pasaulē, starp kuriem ir tādas kategorijas kā:

- Veselība
- Pārtikas nodrošinājums
- Izglītība
- Mājoklis
- Politiskā brīvība

Rīgas un tās iedzīvotāju sociālā situācija skaidri atspoguļo to, ka daļai iedzīvotāju nav pieejama:

- Pienācīga veselības aprūpe
- Silts un pieejams mājoklis
- Stabils darbs un ienākumi
- Drošs transports

Turklāt rezultāti arī liecina, ka politiskā iesaiste, sociālais taisnīgums, dzimumu līdztiesība un dažādu rasu un LGBTQ+ minoritāšu iekļaušana joprojām ir pārāk zemā līmenī, un to varētu ievērojami uzlabot.

Šie aspekti iezīmē potenciālu jomām, ko Rīga var ievērojami uzlabot gan saviem iedzīvotājiem, gan pilsētas dabiskajai videi.

Dažas kategorijas rāda pozitīvu ainu:

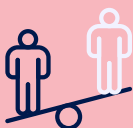
- Vietējais gaisa piesārņojuma līmenis pilsētā ir salīdzinoši drošs (izņemot atsevišķas vietas)
- Dzeramā ūdens kvalitāte ir augsta, un tas ir publiski pieejams
- Ir pietiekami daudz zaļo zonu, lai veicinātu vietējo iedzīvotāju labklājību

Tāpat arī nav vērojamas problēmas šādās jomās:

- Piekļuves nodrošināšana iedzīvotājiem enerģijai un internetam
- Kanalizācijas sistēmas un sanitārie apstākļi
- Iespējas cilvēkiem Rīgā izbaudīt kultūras pasākumus

Lai detalizēti izpētītu Rīgas virtuļi, skatiet pilno ziņojumu (pieejams šeit!)

Virtuļa ekonomikas piensums mūsdienu cilvēkam

Arvien vairāk tiek atzīts, ka pašreizējā globālā ekonomiskā sistēma izraisa ekoloģiskas krīzes un galējas sociālās atstumtības un nevienlīdzības izpausmes. Tā vietā, lai censtos panākt nebeidzamu IKP pieaugumu, virtuļa ekonomika piedāvā redzējumu plaukstošas nākotnes veidošanai, koncentrējoties uz visu cilvēku vajadzību apmierināšanu, ņemot vērā planētas ekoloģiskās iespējas. Tā paredz ekonomiku, kurā ir integrēta sabiedrība un daba, ne tikai tirgus vērtība.

Ieteikumi

Aicinām Rīgas iedzīvotājus, organizācijas un uzņēmumus:

Iepazīties ar virtuļa modeli, lai gūtu ieskatu gan par vietējo situāciju, gan par Rīgas globālo ietekmi. Aplūkojot Rīgas ilgtspējas portretu, ir iespējams identificēt kritiskās problēmas, kas izpaužas kā trūkumi vai pārmērības. Virtuļa modelis ir vizualizācijas rīks, kas datus padara viegli uztveramus ikvienam.

Izmantojiet virtuļa modeli, piedaloties procesā un pārdomājot vietējos un globālos jautājumus. Virtuļa modelis rosina diskusijas, piedāvājot kopīgu valodu, kas ļauj ikvienam piedalīties dialogā. Ar kopīgu izpratni par pašreizējo degradāciju un trūkumiem mēs varam iesaistīties konstruktīvās diskusijās. Iedzīvotāji, organizācijas un uzņēmumi var apstrīdēt pamatvajadzību nenodrošinātības un degradācijas robežvērtības, un ierosināt savus līmeņus vai rādītājus.

Rīgas pašvaldība var izmantot virtuļa modeli, lai:

Analizētu lokālos un globālos jautājumus un uzņemtos atbildību. Virtuļa modeli var izmantot kā monitoringa rīku, kas pilsētai sniedz daudzdimensionālu situācijas diagnostiku. Caur to, pilsēta var savienot sociālos un vides kontekstus vietējā un globālā mērogā, kas ir īpaši noderīgi tādām stratēģijām kā sociāli taisnīgas enerģētiskās pārejas veicināšana. Virtuļa modelis liek pilsētai apzināties savu globālo ietekmi – līdz šim izpratne par Rīgas kā pilsētas globālo ietekmi uz planētas robežām un sociālajiem apstākļiem bieži vien ir bijusi ierobežota tās novērtējuma trūkuma dēļ. Turklāt virtuļa ekonomika ne tikai sniedz momentuzņēmumu par pašreizējo situāciju, bet arī ļauj sekot līdzi progresam, atkārtoti veidojot šos datu portretus.

Noteiktu pārdomātas prioritātes un veidotu jaunas politikas. Virtuļa modeli var izmantot kā lēmumu pieņemšanas atbalsta rīku, kas palīdz noteikt prioritātes un iespējas. Tas var kalpot kā stratēģisks kompass, norādot dažādus degradācijas un trūkuma līmeņus un virzot pašvaldības rīcību steidzamāko jautājumu risināšanā (piemēram, skatoties uz ārkārtas sociālajiem un ekoloģiskajiem līmeņiem). Tas var palīdzēt noteikt prioritātes politiskajās un budžeta diskusijās.

Virtuļa modelis ir arī lielisks rīks, kā iesaistīt iedzīvotājus – arī jūs varat organizēt virtuļa ekonomikas darbnīcas!

Kā izskatās Jūsu pilsēta? Parādiet mums savu portretu!

Rīgas ilgtspējas portrets

Nākotne, kurā cilvēki un daba var plaukt kopā

Noskenē!

Rīgas virtuļa modeļa pilsētas portretu izstrādāja Rīgas enerģētikas aģentūra sadarbībā ar biedrību „Zaļā brīvība” un konsultāciju uzņēmumu „Regenalyze”. Tas ir daļa no NetZeroCities pilotpilsētu programmas – 2. kohortas projekta „Virtuļa ekonomikas pieeja ilgtspējīgai dekarbonizācijai un iedzīvotāju iesaistīšanai” (*A Doughnut Economics Approach to Sustainable Decarbonization and Citizen Engagement (SEED)*). To finansē Eiropas Savienības pētniecības un inovāciju programma “Apvārsnis 2020”.

Detalizēta informācija par Rīgas virtuļa ekonomikas pieejas ilgtspējas portretu pieejama šeit: <https://rea.riga.lv/doughnut/>

Virtuļa ekonomikas pieeja

Rīgas ilgtspējas
portrets

Pārskata autori

Garensa Broila (*Garance Breuil*) (Regenalyze), Ieva Freidenfelde (Rīgas enerģētikas aģentūra), Liene Krauja (biedrība „Zaļā brīvība”), Santa Krastiņa (biedrība „Zaļā brīvība”), Petra Baiba Olehno (biedrība „Zaļā brīvība”), Alise Pizika (Rīgas enerģētikas aģentūra), Vilems van Vindens (*Willem van Winden*) (Regenalyze). Pateicamies „Doughnut Economics Action Lab” par atbalstu.

Vēlaties uzzināt vairāk? Sazinieties ar mums:

Rīgas enerģētikas aģentūra:
rea@riga.lv

Biedrība „Zaļā brīvība”:
info@zalahriviba.lv

Regenalyze:
garance.breuil@regenalyze.nl, w.van.winden@regenalyze.nl

Co-funded by
the European Union

Zaļā brīvība

RĪGAS ENERĢĒTIKAS
AĢENTŪRA